

L' hora del feixisme a Europa?

Toni Cruanyes
Un antídoto contra l'extrema dreta
Premi Joan Fuster 2012
Tres i Quatre, València, 2013
194 pàgs.

Europa Occidental, allò que Cruanyes considera la *terra dels drets humans*, assisteix impassible al despertar d'un nou actor polític que des de sempre havia estat latent però que els darrers anys ha assolit un protagonisme excepcional. El feixisme ha sobreviscut al temps i a la mala premsa, s'ha reciclat i s'ha adaptat als nous temps. *Un antídoto contra l'extrema dreta* descriu detalladament els canvis que ha patit Europa durant aquests darrers cinquanta anys: la consolidació d'un sistema de lliure mercat, d'una globalització que permetia l'hegemonia d'Occident, però que ha anat deixant esclertes que han acabat per esquarterar el model social i polític que creïem exemplar i imbatible. La nova extrema dreta ha sabut estar en el moment i el lloc adequat. Exemples com el del Front Nacional francès o el del Partit de la Llibertat holandès representen l'entrada en escena, i per la porta gran, d'un nou actor que parla de tot allò que els principals partits han evitat al debat polític, com és la immigració o la relació dels països europeus amb el creixent islam, tot amantit amb un discurs antiglobalització, contrari a la Unió Europea i contra la corrupció dels grans partits. I segons Cruanyes, ací rau el seu èxit.

L'obra és un repàs als distints partits d'extrema dreta europeus, a les seues estratègies i als seus principals temes, analitzant quin ha estat el paper de la resta d'actors polítics i socials, que amb major o menor encert, han ajudat a fer-los créixer o a desactivar-los, almenys puntualment. I hi trobem des dels antics neonazis fins els nous racistes que fan bandera dels drets humans per foragitar l'islam i la immigració no-occidental, i que han aconseguit desplaçar el de-

bat de la lluita de classes al terreny identitari. Els obrers ja no lluiten contra el patró sinó que competeixen entre ells pels serveis socials. Contra aquest triomf de l'identitarisme s'hi descriuen les diferents estratègies que s'han dut a terme: des del seu silenciament fins a la seua criminalització, passant per l'adopció de part dels seus discursos que han fet tant liberals com socialdemòcrates. S'alerta, però, que no sempre s'hi aconsegueix l'efecte esperat.

El fracàs del model d'integració europeu, que no ha sabut fer sentir com a pròpia la pàtria als nousvinguts, comença a manifestar uns símptomes preocupants. Tot i que els vells feixismes ja no desfilen amb els vells uniformes, la pàtria democràtica els ha servit per reinventar-se i disfressar de respectables les seues teories, conservant però la mateixa matriu de supremacisme, ara moral i cultural, i abans també racial. El jueu ja no és el principal enemic, sinó més bé un aliat contra el «bàrbar» musulmà. La nova extrema dreta, a més, és capaç de presentar un candidat obertament homosexual com Pim Fortuyn, declarat islamòfob i anti-immigració que va estar a punt d'arribar a cap del govern d'Holanda l'any 2002. Però també els hereus més directes del nazisme, com els grecs d'Alba Daurada, han aconseguit escalar fins un 12% d'intenció de vot amb un discurs obertament feixista i una violència extrema als carrers.

El perill, però, no rau només en el creixent èxit d'aquestes opcions polítiques, sinó en la influència que tenen en els principals partits democràtics. La recerca de vots ha fet que polítics i partits liberals i socialdemòcrates hagen tractat d'emular el discurs dels ultres, legitimant així tota la llista de prejudicis i mites que fins ara els feixistes havien predicat en soledat. Declaren fracassat el model multicultural, alerten sobre el «perill» de l'islam o sobre la «criminalitat dels gitanos», i defensen una Europa basada en els valors cristians. A més, aquesta legitimació serveix d'aval pels qui no dubten a exercir la violència contra les minories. En un context com l'actual, aquest fenomen, que ha tornat per quedar-s'hi, construeix un escenari incert i ens situa davant nous i determinants reptes, que com l'autor adverteix, haurem d'afrontar sense por i sense mirar cap a un altre costat.

Miquel Ramos